

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060109

DOM
2013-10-30
meddelad i Stockholm

Mål nr
P 2036-13

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2013-02-06 i mål nr P 1890-12, se bilaga

KLAGANDE

Titta Ljusreklam AB

MOTPART

Miljö- och byggnadsnämnden i Sollentuna kommun

SAKEN

Bygglov för skylt på fastigheten X i Sollentuna kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen fastställer mark- och miljödomstolens dom.

Dok.Id 1104729

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Titta Ljusreklam AB (bolaget) har i första hand yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva underinstansernas avgöranden och förklara att den aktuella skylten inte erfordrar bygglov. I andra hand har bolaget yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva underinstansernas beslut och förklara att bygglov för daglig uppställning kl. 07.00–21.00 inte erfordras samt i tredje hand att Mark- och miljööverdomstolen ska bevilja bygglov i enlighet med ansökan.

Miljö- och byggnadsnämnden i Sollentuna kommun (nämnden) har bestritt ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolaget har till stöd för sin talan hänvisat till vad bolaget anfört vid mark- och miljödomstolen.

Nämnden har till stöd för sin talan hänvisat till vad nämnden anfört vid mark- och miljööverdomstolen med följande tillägg. Skylten anses stå varaktigt placerad på en och samma plats och är således bygglovspliktig. Med varaktighet avses i detta ärende från dag ett på grund av trafiksituationen. Att skylten avses placeras på en släpvagn har ingen betydelse. Släpvagnen måste anses ingå i skyltens fundament. Att hävda att bygglovsplikten utgår så snart en bygglovspliktig åtgärd placeras på hjul kan få långtgående prejudicerande effekt på frågan om t.ex. stadigvarande hus- och villavagnar kräver bygglov. Nämnden menar att rättsfallet NJA 1963 s. 125 inte är tillämbart på detta ärende eftersom det avsåg en icke belyst skylt placerad på en personbil. Skylten hade på morgonen anbragts på taket av någon av de bilar som varit uppställda på fastigheten och tagits in på kvällen. Med tanke på skyltens utformning, 150 x 62 cm, samt det dagliga borttagandet av densamma måste en sådan åtgärd idag närmast ses som en s.k. gatupratare. I detta ärende handlar det om en varaktigt placerad ljustavla med en helt annan storlek, utformning och inverkan på trafiksituationen. En skylt med växlande ljusreklam torde kunna hänföras till såväl ljusanordning som skylt.

Bolaget har genmält följande. Nämnden har missuppfattat den rättsregel som etablerades i NJA 1963 s. 125. Den tillämpade rättsregeln anger att skyltning som inte är varaktig inte omfattas av de krav på bygglov som anges i plan- och bygglagstiftningen. Hur skylten såg ut eller dess storlek var inte avgörande, utan endast huruvida den var varaktigt anbringad på den aktuella platsen. Det ansågs skylten inte vara. Rättsregeln i fråga har inte upphävts när plan- och bygglagstiftningen ändrats. Kommunens farhåga att ett upprätthållande av HD:s prejudikat idag skulle få negativa konsekvenser för stadigvarande hus- eller villavagnar är svår att förstå eftersom någon stadigvarande husvagn inte är aktuell i detta mål. Vad detta mål avser är endast skyltning i enlighet med den ansökan som bolaget ingett till kommunen. Att argumentera för bygglovsplikt ”från dag ett” skulle kunna leda till minst sagt oönskade effekter. Borde inte, med nämndens utgångspunkt, t.ex. parkering av reklamprydda bussar beivras med stöd av PBL från dag ett om dessa parkeras där reklamen kan ses av passerande trafikanter? Nämndens gatupratarargument leder lika fel. I denna kontext konstateras att gatupratarer inte är bygglovspliktiga eftersom sådan skyltning inte är varaktig. Om någon däremot permanent ställde ut en betongsugga och målade den som en gatupratarer kan den mycket väl kräva bygglov. Bolagets skylt däremot släcks och flyttas dagligen, ungefär som en buss. Bedömningen i NJA 1963 s. 125 är förnuftig och bör på grund av den osäkerhet som råder om rättsläget bekräftas.

Nämnden har genmält följande. Ljusskylten kommer att stå i fonden av avfarten från E4 in på Turebergsleden. Ljusskylten kommer således att ta uppmärksamheten från en redan komplicerad trafiksituation som kräver skärpt uppmärksamhet från bilister. Föreslagen placering av ljusskylten är därför direkt olämplig ur trafiksynpunkt. Nämnden anser inte att det är förmildrande att skylten släcks och flyttas dagligen eftersom tiden när ljusskylten ska vara på plats, kl. 07.00–21.00, är den tid på dygnet som merparten av trafikrörelserna sker på platsen. Av denna anledning anser bygglovsenheten att skyltningen är av permanent art, framför allt ur trafiksynpunkt, men även ur reklamhänseende.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Parterna har uppehållit sig vid rättsfallet NJA 1963 s. 125. Det finns därför anledning att se närmare på rättsfallet och dess betydelse för bedömningen i detta mål.

I 1963 års fall hade en pilformad skylt i storleken 150 x 62 cm placerats på ett biltak. Skylten sattes upp varje morgon och togs ned varje kväll. Majoriteten i Högsta domstolen (HD) anförde att föreskriften om att bygglov krävdes för uppsättande av skylt måste anses gälla endast sådan skylt som var att hänföra till fast anordning. Skylten kunde, i beaktande av sättet för dess utplacering, inte anses ha utgjort en fast anordning. Bygglov krävdes därför inte för utsättande av skylten. Två justitieråd var skiljaktiga och ansåg att skylten krävde bygglov.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att HD:s dom, som nu är 50 år gammal, meddelades i ett brottmål av en oenig rätt med tillämpning av äldre bestämmelser. Redan av dessa skäl följer att rättsfallet har ett begränsat prejudikatvärde för dagens förhållanden. Därtill kommer att de faktiska omständigheterna i detta mål skiljer sig avsevärt från 1963 års fall. Exempelvis är den skylt som nu är föremål för prövning 20 m², att jämföra med storleken på knappt en m² i 1963 års fall. Enligt Mark- och miljööverdomstolens mening består likheten mellan detta mål och 1963 års fall främst i den tidsrymd under vilken skyltarna avsetts vara uppställda. Mark- och miljööverdomstolen instämmer i mark- och miljödomstolens bedömning att skylten avses vara placerad under mer än en obetydlig tidsrymd samt att den påverkan som skylten har på omgivningen under den tid som skylten är uppställd får anses likvärdig med den påverkan som en stationär skylt har. Skylten kräver således bygglov.

Mark- och miljööverdomstolen instämmer i övrigt med den bedömning som mark- och miljödomstolen har gjort. Överklagandet ska därför avslås och mark- och miljödomstolens dom fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Lars Dirke, hovrättsråden Peder Munck och Eywor Helmenius, referent, samt tekniska rådet Carl-Gustaf Hagander.

Föredragande har varit Anders Wallin.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2013-02-06
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr P 1890-12

KLAGANDE TILLIKA MOTPARTER

1. Miljö- och byggnadsnämnden i Sollentuna kommun
2. Titta Ljusreklam AB

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 14 mars 2012 i ärende nr 4032-7312-2012, se bilaga 1

SAKEN

Bygglov för skylt

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen fastställer att aktuell skylt kräver bygglov och upphäver därmed Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 14 mars 2012, dnr 4032-7312-2012 i den del det avser frågan om bygglov krävs för åtgärden. Länsstyrelsens beslut i övrigt fastställs, vilket innebär att tillfälligt bygglov inte beviljas.

Dok.Id 279345

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 00 E-post: mmd.nacka@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:30-16:00

YRKANDEN M.M.

Miljö- och byggnadsnämnden i Sollentuna kommun (nämnden) har yrkat att mark- och miljödomstolen ska fastställa att skylt placerad på en släpvagn är bygglovspliktig samt att länsstyrelsens beslut ska upphävas och nämndens beslut fastställas. Till stöd för sin talan har nämnden hänvisat till RÅ 1995 ref. 77 samt anfört bl.a. följande. Anledningen till att nämnden hänvisar till rättsfallet är att underinstansernas resonemang, framför allt länsstyrelsens, är högst relevant i sakfrågan och definitivt applicerbart för prövning i detta ärende. Om man undanröjer bygglovsplikten för denna typ av skyltning kan det innebära att kraven enligt 2 kap. 6 § 2 p. och 9 § plan- och bygglagen (2010:900) (PBL) blir omöjliga att hävda. Skyltning på släpvagn kan komma att bli en vanlig företeelse.

Titta Ljusreklam AB (bolaget) har yrkat i första hand att mark- och miljödomstolen upphäver nämndens beslut och förklarar att den aktuella skyltningen inte erfordrar bygglov, i andra hand att domstolen upphäver nämndens beslut och förklarar att bygglov för daglig uppställning med start kl. 07.00 och nedmontering samt flytt senast kl. 21.00 under samma period inte erfordras samt i tredje hand att bygglov beviljas i enlighet med ansökan. Till stöd för sin talan har bolaget hänvisat till det de har anfört hos länsstyrelsen och tillagt bl.a. följande. Bakgrunden till att ansökan överhuvudtaget gjordes var kommunens förhandsbesked den 9 februari 2012 att aktuell skyltning var "bygglovspliktig från dag ett". Bolaget delade inte kommunens uppfattning, men följde uppmaningen att inkomma med ansökan om tillfälligt bygglov. Eftersom bolaget ansåg att kommunens förhandsbesked var felaktigt skedde ansökan med förbehåll för denna uppfattning. Då länsstyrelsen fann, i enlighet med förstahandsyrkandet, att skyltningen inte var bygglovspliktig borde överklagandet ha bifallits. Länsstyrelsen prövade emellertid, opåkallat, överklagandet även enligt tredjehandsyrkandet. Nämndens hänvisning till RÅ 1995 ref. 77 är obegriplig då prejudikatet avser en talerätsfråga. Vidare har länsstyrelsens beslut inte gått nämnden emot och deras överklagande borde därför avvisas.

Trafikverket Region Stockholm (Trafikverket) har i yttrande över frågan vilken påverkan den aktuella skylten har på trafiksituationen vid avfarten från E4:an in på

Tranebergsleden anført bl.a. följande. Vid bedömning av reklam intill vägområdet är två aspekter av intresse, platsen och reklamens utformning. Vad avser platsen ska en bedömning göras om trafikmiljön kräver särskild uppmärksamhet av fordonsföraren, till exempel vid korsningar, trafikplatser, eventuella körfältsbyten etc. Reklam får inte heller skymma sikten eller blända trafikanterna.

Trafikverket delar Sollentuna kommuns och länsstyrelsens bedömning. Trafikmiljön vid platsen kräver särskild uppmärksamhet. Trafikverket har under tre år genomfört ett försökt med elektroniska reklamskyltar inom vägområdet för att utvärdera hur de påverkar trafiksäkerheten. Åtta skyltar fick tillstånd och sätts upp. Resultatet var ett konstaterande om att de elektroniska reklamskyltarna var distraherande för fordonsförarna. Utifrån resultatet kan man dra slutsatsen att ca 10 % av alla förare som passerar en skylt blir distraherade på ett sådant sätt att olycksrisken fördubblas. Under försöksperioden mottog Trafikverket klagomål från trafikanter som ansåg att dessa skyltar bl.a. var bländande, speciellt under kvälls- och natttid. Detta även fast ljusstyrkan var ställbar och kalibrerade för att detta inte skulle kunna hända. Vad avser de 13 skyltar som bolaget hänvisar till utmed väg E4 ingick åtta stycken i ovan nämnda försöksverksamhet. De övriga utmed väg E4 är uppsatta med stöd av plan- och bygglagen. Trafikverket har i de fallen varit remissinstans och avstyrkt ansökan, alternativ ansett att man ska meddela dem tillfälligt bygglov under samma tid som Trafikverkets försöksverksamhet pågick.

Bolaget har i yttrande anført bl.a. att det av den studie Trafikverket hänvisar till framgår att det inte finns något i det studerade olycksmaterialet som tyder på att olycksfallet påverkats av elektroniska reklamskyltar.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Nämnden har yrkat att mark- och miljödomstolen ska fastställa att skylt placerad på en släpvagn är bygglovspliktig. Bolaget har yrkat att domstolen ska fastställa

motsatsen. Om domstolen konstaterar att bygglov krävs har bolaget yrkat att bygglov beviljas.

Domstolen konstaterar att målet förutom en prövning av om bygglov ska beviljas även inrymmer en fråga som närmast kan betraktas som en tillsynsfråga, nämligen frågan om bygglovsplikten. Sistnämnda fråga har uttryckligen prövats av länsstyrelsen och även varit grunden till bolagets ansökan och nämndens beslut. Enligt domstolens mening kan det inte finnas något hinder mot att båda frågorna prövas i detta mål.

I fråga om bygglovsplikten konstaterar domstolen följande. Oavsett att skylten är placerad på en släpvagn ska den mobila skylten vara placerad på den angivna platsen under en tidsrymd som är mer än obetydlig. Syftet med skylten är att den ska vara väl synlig och fånga uppmärksamheten hos förbipasserande. Den påverkan som skylten har på omgivningen under den tid som skylten är uppställd får därmed anses likvärdig med den påverkan som en stationär skylt har. Mot denna bakgrund finner domstolen att den mobila skylten kräver bygglov. Det ska således fastställas att skylten kräver bygglov.

I ansökan anges att bygglov söks i första hand för uppställning av skylten under perioden den 5 – 10 mars 2012 och i andra hand för daglig uppställning under samma period mellan kl. 07.00 – 21.00. Domstolen anser att det finns intresse av att pröva frågan om bygglov ska beviljas trots att den tid som ansökan avser har förfallit.

En förutsättning för att bygglov ska kunna ges är enligt 9 kap. 30 § första stycket 4 PBL att åtgärden uppfyller de krav som följer av 2 kap. 9 § PBL. Den aktuella skylten ska placeras i närheten av en väggkorsning där omfattande trafik förekommer. Trafikverket, som är huvudman för den aktuella delen av vägen, har anfört att trafikmiljön vid platsen kräver särskild uppmärksamhet och att de delar underinstansernas bedömning att skyltens placering är olämplig ur trafiksynpunkt. Mot bakgrund härav finner mark- och miljödomstolen att skyltens placering kan medföra

en sådan påverkan på omgivningen som innebär fara för människors hälsa och säkerhet samt att den därmed inte är förenlig med 2 kap. 9 § PBL. Då detta är ett grundläggande krav som enligt domstolen måste vara uppfyllt i detta mål för att tidsbegränsat bygglov ska kunna ges finns inte förutsättningar att ge tidsbegränsat bygglov. Vad bolaget har anfört föranleder ingen annan bedömning.

Länsstyrelsens beslut i de delar som det avser frågan om bygglovsplikt ska därför upphävas. I övrigt ska länsstyrelsens beslut fastställas vilket då innebär att tillfälligt bygglov för den mobila skylten inte ska beviljas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (DV427)

Överklagande senast den 27 februari 2013. Prövningstillstånd krävs.

Johan Svensson

Kristina Littke

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Johan Svensson, ordförande, och tekniska rådet Kristina Littke. Föredragande har varit beredningsjuristen Natalié Lindenstrand.